



Alexianen

ZORGGROEP TIENEN



Alexianen

ZORGGROEP TIENEN

21 januari 2016

“over ouderen en verveling”

Hoe muziek het leven vasthoudt

Marijke Schotsmans

“si jamais j’oublie” zaz

Rappelle-moi le jour et l’année
Rappelle-moi le temps qu’il faisait
Et si j’ai oublié, tu peux me secouer.

Et s’il me prend l’envie de m’en aller
Enferme-moi et jette la clé
Aux piqûres de rappel, dis comment je m’appelle.

Si jamais j’oublie, les nuits que j’ai passées,
Les guitares et les cris,
Rappelle-moi qui je suis, pourquoi je suis en vie.
Si jamais j’oublie les jambes à mon cou,
Si un jour je fuis,
Rappelle-moi qui je suis, ce que je m’étais promis.

Rappelle-moi mes rêves les plus fous,
Rappelle-moi ces larmes sur mes joues,
Et si j'ai oublié, combien j'aimais chanter.

Si jamais j'oublie, les nuits que j'ai passées,
Les guitares et les cris,
Rappelle-moi qui je suis, pourquoi je suis en vie.
Si jamais j'oublie les jambes à mon cou,
si un jour je fuis,
Rappelle-moi qui je suis, ce que je m'étais promis.

Rappelle-moi le jour et l'année.

Muziektherapie in het algemeen

- is een overwegend non-verbale methode van psychotherapie
- Muzikale improvisatie en verbale reflectie
- Therapeutische relatie en muzikale “grounding”
- Is een continu en variabel proces waarbij beiden op het muzikale, affectieve niveau met elkaar in contact treden
- Muziek stimuleert op ‘n preverbaal niveau
- Geïndiceerd bij grote weerstand om verbaal te werken, en bij diagnosestelling
- Elke muziektherapeutische behandeling is “uniek” in functie van de persoon en de noden van de cliënt

Iets over dementie

< latijn: DE (weg) - MENS (geest) dwz het verdwijnen van de menselijke geest of het verstand.

Kernsymptomen: stoornissen in korte en lange termijngeheugen, desoriëntatie in tijd en ruimte en persoon, afasie, apraxie, agnosie, stoornissen in uitvoerende functies (plannen en organiseren)

Secundaire symptomen: confabulaties, stemmingswisselingen, angst en ontredde, persevereren, hallucinaties, decorumverlies

Dreiging van het verlies, het vergeten, dreiging van de leegte, dreiging van de uniformisering (alle momenten zijn gelijk en alle dementen zijn dement)

Verlies van betekenis, van de zin, van de identiteit en de lichaamsbeleving. Het verlies van de geest is een existentieel verlies.

Klassiek worden vier fasen onderscheiden in het dementeringsproces:

1. bedreigde ik: duidelijke hiaten in het geheugen, rouw owv toenemende verlieservaringen
2. Verdwaalde ik: actief betrokken op de omgeving ondanks verlies van de greep op de werkelijkheid, verdwijnen van de verstandelijke vermogens, overheersen van emoties

3. Verborgen ik: bewuste beleving van de eigen identiteit is verdwenen, ervaart wel emoties die vaak niet meer benoemd kunnen worden
4. Verzonken ik: persoon leeft in een tijdloze innerlijke wereld, zonder besef van de eigen persoon noch eigen lichaamsbeeld.

Muziektherapie bij personen met dementie (1)

Muziek beluisteren en musiceren activeren de hele hersenen.

Het muzikale geheugen blijft het langst intact in het dementieel proces

Muziektherapie helpt de cliënt met dementie om zijn emotionele belevingen beter te verwoorden of onder woorden te brengen.

Muziektherapie bij personen met dementie (2)

Pleidooi om de **PERSOON** met dementie te blijven ontmoeten/zoeken in plaats van de persoon met **DEMENTIE**.

Op zoek gaan naar de particulariteit van elke persoon, vasthouden van de identiteit.

Belevingsgericht: eerder dan de inhoud van wat gedeeld wordt, ligt de focus op gevoelens en ervaringen. Rode draad is het nastreven van gevoel van veiligheid en gedragen worden. Staat tegenover het algemeen gevoel van bedreiging, onveiligheid en angst.

Kitwood: “dementia reconsidered – the person comes first” → person centred care

Muziektherapie bij personen met dementie (3)

Verdult (2003) “persoonsgerichte belevingsgerichte begeleiding”

- Oude onverwerkte conflicten uit vroegere levensfasen komen aan de oppervlakte in het dementeringsproces (->hulpverlening steeds gericht op veiligheid in het nu)
- Basishouding van hulpverlener: aanvaarding, empathie en echtheid (zicht op de eigen voorgeschiedenis)
- Het gedrag van de dementerende is steeds betekenisvol

concreet

- Metafoor van de ajuin
- Belang van de therapeutische relatie. Is de drager van het moment, de (beperkte) tijd, maar ook van de identiteit van de persoon met dementie.
- belang van veilige context en ruimtelijke omgeving
- Iso-principe: instrumenten op elkaar afstemmen
- Muziek zoeken die herkend wordt en aanpassen aan de persoon met dementie. Belang van de vorm van de muziek: tempo, begin en einde, herkenbare harmonie, taal,...
- Muzikale reacties ontvangen en eventueel verwoorden voor of samen met de cliënt

Voorzichtige effecten

- Terugvinden van gevoel van identiteit en geschiedenis, eigenwaarde
- Subjectieve tijdsbeleving: “dat uur is gevlogen” of “wanneer komt ge terug?”
- Differentiatie in tijd en persoon <-> uniformisering
- Heropleving van het verlangen, het gevoel te leven
- Ervaren van het lichaam, herstel van lichaamsbeeld
- Momenten van luciditeit: Beter verwoorden, opgeslagen emoties die aan de oppervlakte komen
- ...



Dankuwel!

Bronnen:

- Abrahams j., *op zoek naar welzijn. Naar een zorgvisie voor dementerenden: de bijdrage van Tom Kitwood*, in: Hospitalia 2003-4, p 14-24
- Verhaest P., *basisinformatie dementie*, Experisecentrum vlaanderen vzw, 2008
- Van Assche, *muziektherapie bij depressie*, in: Tijdschrift voor psychiatrie 57 (2015) 11, p. 823-829
- Vanlaere L., *gekkenwerk*, uitgeverij Lannoo Campus, Tielt, 2013



Alexianen

ZORGGROEP TIENEN